

Program Aktywności Lokalnej „Streetwork - odkryj potencjał osiedla”

W ramach realizacji projektu systemowego „Pora na aktywność” w okresie 01.01.2013 – 30.06.2015 przewidziano do realizacji 7 programów aktywności lokalnej skierowanych do społeczności zamieszkujących różne obszary miasta Krakowa. Jednym z nich jest Program Aktywności Lokalnej „**Odkryj potencjał osiedla**”.

W „Zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013” zawarto zapis wskazujący, iż program aktywności lokalnej powinien zostać przyjęty do realizacji na mocy uchwały rady gminy bądź powiatu. Uchwałą nr LVI/725/08 Rady Miasta Krakowa z dnia 5 listopada 2008 r. w sprawie przyjęcia i wdrożenia „Programu Aktywności Lokalnej Miasta Krakowa w latach 2007 – 2013” i „Programu Wsparcia działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych realizowanych na terenie Gminy Miejskiej Kraków na lata 2008 – 2010”. Prezydent Miasta Krakowa został upoważniony do zatwierdzania kolejnych Programów Aktywności Lokalnej w latach 2008 – 2013.

Planowany obszar działania wraz z diagnozą problemów

Obszar planowany do objęcia programem aktywności lokalnej łączy obecność znacznej liczby młodych ludzi, których codzienne funkcjonowanie odbywa się w środowisku ulicznym. Jednocześnie osoby te pozostają poza skutecznym oddziaływaniem instytucji edukacyjnych (szkoła, OHP), zawodowych (zakłady pracy), wspierających rozwój indywidualny (instytucje kultury, świetlice środowiskowe itp.) przy jednoczesnym braku właściwych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych i pozytywnych wzmocnień ze strony rodziny. Planowany obszar obejmuje osiedla Azory, Prądnik Biały, Górka Narodowa, Krowodrza należące do dzielnicy IV (ok. 40 tys. osób zamieszkujących), Wola Duchacka należące do dzielnicy XI (ok. 15 tys.), Prokocim, Rżąka należące do dzielnicy XII (ok. 15 tys.), Dywizjonu 303 należące do dzielnicy XIV (ok. 8,5 tys.), Kościuszkowskie, Złotej Jesieni, Jagiellońskie, Przy Arce, Albertyńskie, Niepodległości należące do dzielnicy XVI (ok. 25 tys.), Teatralne, Zgody, Uroczyska, Słoneczne, Szklane Domy, Centrum A, B, C, D, E, Handlowe, Hutnicze, Stalowe, Willowe, Ogrodowe, Wandy należące do dzielnicy XVIII (ok. 50 tys. mieszkańców).

Osiedla w wymienionych dzielnicach znalazły się na czołowym miejscu, jeśli chodzi o konieczność podjęcia działań profilaktycznych oraz minimalizujących zagrożenie wykluczeniem społecznym i zmierzających do poprawy sytuacji młodzieży. Podobna zabudowa przestrzenna ww. osiedli – wielka płyta - sprawia, iż problemy środowiskowe silnie wpływające na proces dojrzewania społecznego młodzieży powtarzają się na każdym osiedlu, wszystkie te miejsca zamieszkania tworzą także podobne warunki dot. funkcjonowania w przestrzeni publicznej. I chociaż struktura demograficzna osiedli różni się znacząco (od 59 osób w wieku 15-24 lata zamieszkujących na os. Złotej Jesieni do 1730 osób w wieku 15-24 lata na os. Azory), w przypadku problemów dot. młodzieży nie ma to istotnego znaczenia.

Na obszarze wymienionych osiedli dostrzeżono kilka czynników wzmacniających zagrożenie wykluczeniem społecznym grupy młodzieży:

- 1) Mieszkańcy terenów Dzielnicy XVIII wokół Placu Centralnego zwracają uwagę na brak oferty zagospodarowującej czas wolny dzieci i młodzieży, brak alternatyw dla przebywania na ławkach i przed blokami (źródła: „Lokalny Program Rewitalizacji „starej” Nowej Huty”, s. 29; „Bezpieczeństwo w Krakowie. Raport z badań”, ss. 6-7).
- 2) Z opracowań dot. osiedla Azory wynika, iż istnieje zagrożenie przekazywania wzorów zachowań młodym osobom przez rodziców (skutkujące np. uzależnieniem od pomocy społecznej), (źródła: „Miejski Program Rewitalizacji Krakowa”, s. 135, „Wielokryterialna analiza dziewiętnastu osiedli zabudowy blokowej położonych na terenie Gminy Miejskiej Kraków”, ss. 297-298).
- 3) Na podstawie prowadzonych na os. Azory rozmów z młodymi osobami z tego terenu ustalono wyraźny brak poczucia przynależności do miejsca, w którym się mieszka oraz niski poziom kapitału społecznego (źródła: prowadzona praca socjalna przez streetworkerów MOPS od lutego 2012, „Miejski Program Rewitalizacji Krakowa”, s. 128).
- 4) Na terenie Dzielnic XVI i XVIII zaobserwowano grupy osób młodych (ok. 130 potencjalnych beneficjentów) spędzających czas w przestrzeni publicznej między blokami mieszkalnymi, na klatkach schodowych, na terenach zielonych, nie korzystających z dostępnej oferty, pozostawionych samym sobie, którym brak informacji o istniejących możliwościach organizowania czasu wolnego (źródło: dyżury terenowe na terenie Dzielnic XVI i XVIII prowadzone przez pracowników socjalnych – streetworkerów MOPS od października 2012).
- 5) Istnieje problem zachowań agresywnych, przemocowych, związanych z niskim statusem społeczno-ekonomicznym, brakiem wiedzy na temat zachowań asertywnych (źródła: „Lokalny Program Rewitalizacji „starej” Nowej Huty”, s. 27, „Bezpieczeństwo w Krakowie. Raport z badań”, s. 44).

Opisane powyżej czynniki ułatwiają przyjmowanie przez młodych mieszkańców postaw i wartości społecznie nieakceptowanych, co stwarza zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Stanowi to podstawę podjęcia działań PAL na ww. osiedlach wobec młodzieży w wieku 15-25 lat, które skutkować mają przeciwdziałaniem/ zmniejszaniem ryzyka marginalizacji społecznej.

Opis grupy docelowej i planowane wobec niej działania

Działania kierowane będą głównie do osób w wieku 15-25 lat przebywających w środowisku ulicznym/przestrzeni publicznej. Pośrednio skutkami oddziaływań objęci zostaną również członkowie/członkinie rodzin, środowisko rówieśnicze oraz społeczność lokalna. W trakcie realizacji projektu „Streetwork – skuteczny kontakt” w latach 2010-2011 rekrutacją objęto grupę 322 osób w wieku 15-25 lat, zaś beneficjentami zostało 226 z nich. Działania skupiały się na terenie dzielnic IV, XI i XII – obszar oddziaływań zamieszkiwało w sumie ok. 130 tys. osób. Biorąc pod uwagę powyższe można założyć, że w latach 2013-15 świadcząc pracę socjalną na terenie dzielnic IV, XI, XII, XIV, XVI i XVIII, zamieszkiwanych (w obszarze objętym projektem) przez ok. 160 tys. mieszkańców zrekrutowanych zostanie ok. 350 osób, z których wyłoni się grupa beneficjentów ostatecznych.

Beneficjenci PAL muszą spełniać następujące warunki:

1. wiek 15-25 lat,
2. miejsce zamieszkania (dzielnice IV, XI, XII, XIV, XVI, XVIII),
3. doświadczać wpływu czynników destrukcyjnych m. in.: trudności: - szkolnych, - w funkcjonowaniu w rodzinie, - w funkcjonowaniu w środowisku rówieśniczym, w radzeniu sobie z emocjami, agresją, stresem; eksperymentować ze środkami psychoaktywnymi; spędzać czas wolny w środowisku ulicznym.

Opisane powyżej problemy grup młodzieży mają swoje odbicie w zachowaniach młodych mieszkańców Krakowa:

1. Stwierdzono nadużywanie substancji psychoaktywnych - wśród uczniów i uczennic szkół krakowskich powyżej 16 roku życia 72% chłopców i 66% dziewczyn spożywało alkohol, 19% chłopców i 20% dziewczyn zażywało narkotyki.
2. Zauważalnym problemem są działania pseudokibiców, w szczególności nasilone w okolicach Gimnazjum nr 13 przy ul. Mackiewicza oraz wobec osób pochodzących z ul. Marczyńskiego (źródło: informacje zebrane w trakcie pracy streetworkerów MOPS w latach 2008-2012).
3. Istnieje problem bezrobocia wśród osób młodych, kończących przedwcześnie edukację lub/i nie potrafiących odnaleźć się na rynku pracy (źródło: „Wielokryterialna analiza dziewiętnastu osiedli zabudowy blokowej położonych na terenie Gminy Miejskiej Kraków”, s. 294).

Celem głównym programu jest poprawa funkcjonowania społecznego młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w wieku 15-25 lat przebywającej w przestrzeni publicznej dzielnic IV, XI, XII, XIV, XVI i XVIII.

Cele szczegółowe:

1. zmiana zachowań beneficjentów prezentowanych w środowisku rodzinnym, szkolnym, rówieśniczym oraz w środowisku lokalnym na zgodne z zasadami współżycia społecznego,
2. uzyskanie przez uczestników programu wiedzy na temat oferowanego wsparcia instytucjonalnego miasta Krakowa i motywacji do skorzystania z tej oferty,
3. wzmocnienie zdolności uczestników do samodzielnego rozwiązywania ich problemów i trudności życiowych,
4. wzrost kompetencji i aktywności młodzieży w poruszaniu się i uczestnictwie w rynku pracy,
5. wzmocnienie procesu integracji społecznej uczestników programu.

W ramach działań programu zaplanowano:

1. organizację usług wspierających animację lokalną – animator lokalny, streetworker,
2. usługi wspierające aktywizację zawodową – doradca zawodowy,
3. organizację treningów kompetencji i umiejętności społecznych,
4. organizację poradnictwa specjalistycznego.

Zaplanowano również stworzenie sieci współpracy z instytucjami, organizacjami pracującymi z/na rzecz młodzieży oraz społeczności lokalnej.

Rezultaty:

1. Rezultaty twarde:
 - 1) 150 beneficjentów uzyskuje informację o wsparciu instytucjonalnym oferowanym w Krakowie,
 - 2) 150 beneficjentów ukończy zajęcia tematyczne (np. z zakresu antydyskryminacji, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, profilaktyki uzależnień),
 - 3) 150 uczestników uzyskuje informacje konieczne do funkcjonowania na rynku pracy,
 - 4) 220 beneficjentów uzyskuje poprzez streetworkerów dostęp do oferty edukacyjnej, zawodowej,

- 5) 180 beneficjentów ukończy zajęcia w ramach treningów kompetencji i umiejętności społecznych,
- 6) 20 beneficjentów nabędzie lub podniesie kompetencje zawodowe.

2. Rezultaty miękkie

- 1) 20% osób uczestniczących w PAL wykazuje zmianę zachowań, postaw na społecznie akceptowane.
- 2) 16% osób uczestniczących zmienia sposób spędzania czasu wolnego z pasywnego na aktywny,

Osiągnięcie rezultatów twardych mierzone będzie w sprawozdaniach miesięcznych, rezultaty miękkie oceniane będą na podstawie kart beneficjentów/ek tworzonych przez pracowników socjalnych.

Planowany czas i ramowy harmonogram realizacji programu:

I – VI 2013 pogłębienie diagnozy środowiska

I 2013 – VI 2015 rekrutacja beneficjentów

I 2013 – VI 2015 praca z beneficjentami

I 2013 – VI 2015 praca z otoczeniem

VI 2015 zakończenie PAL

Pogłębienie diagnozy przez pierwsze 6 miesięcy realizacji wiązać się będzie z objęciem oddziaływaniami nowego terenu (Dzielnice IV, XIV, XVI, XVIII) oraz rozpoczęciem działalności nowego lokalu w dzielnicy XVI. Rekrutacja oraz prowadzenie pracy socjalnej z osobami uczestniczącymi w PAL będzie przebiegać w sposób ciągły przez cały okres realizacji projektu zgodnie z harmonogramem działań na poszczególne lata.

Źródła finansowania

Program Aktywności Lokalnej „Odkryj potencjał osiedla” został ujęty w budżecie projektu systemowego „Pora na aktywność”. Działania będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Podział odpowiedzialności za realizację PAL

Program będzie realizowany przez pracowników MOPS w Krakowie oraz zaangażowanych specjalistów. Za organizację i realizację PAL będzie odpowiadał animator lokalny, który w ramach swoich zadań będzie odpowiedzialny bezpośrednio przed Kierownikiem Sekcji Zarządzania Projektem Systemowym. W ramach PAL zadania realizowane będą przez specjalistów tj.: psychologa, pracownika socjalnego, doradcę zawodowego i wykonawców usług, których działania będzie koordynował animator lokalny.

Reguły i procedury komunikowania się oraz zasady obiegu i archiwizowania dokumentów w ramach programu będą zgodne z regulaminem organizacyjnym MOPS. Koordynator programu, a zarazem animator lokalny współpracować będzie również z pracownikami socjalnymi Filii MOPS, którzy zajmują się bezpośrednio sprawami świadczeń z pomocy społecznej oraz prowadzeniem pracy socjalnej dla mieszkańców obszarów objętych oddziaływaniami PAL.